

„Korona-úhrady 2020“

Zdravotnické inovace v epidemii

JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D.

Dostál Consulting, ondrej.dostal@zdravopravo.cz

Organizační poznámky (nejen) pro online výuku

- Dotazy jsou možné průběžně, dle pokynu organizátora („udělení slova“), případně via chat
- Měli byste vidět prezentaci a vidět i slyšet moji osobu. Pokud byste neviděli/neslyšeli, prosím napište to do chatu – nevidím vás 😊 V nouzi – sms/tel 777 012 579
- Prezentace bude k dispozici na vyžádání e-mailem (ondrej.dostal@zdravopravo.cz), případně u organizátora
- Další konzultace jsou možné ve virtuálních konzultačních hodinách lektora (<https://www.zdravopravo.cz/konzultacni-hodiny/>)

Program

- Návrh zákona „o kompenzaci ztrát PZS z COVID-19“
  - Poznatky o dopadu epidemie COVID-19 na poskytovatele
  - Návrh zákona o kompenzaci ztrát, záměr nové „korona-úhradové vyhlášky“
  - Možnosti vypořádání ztrát z omezení produkce s pojišťovnami dle platných zákonů
  - Náhrada škody z krizových opatření vůči státu – dopady rozsudků správních soudů
- Další novinky ve zdravotnictví po epidemii COVID-19
  - Odškodnění pacientů za opožděnou či nedostupnou péči: kdo ponese odpovědnost?
  - Lékový trh, zakazy reexportů, budoucnost novely o „emergentním systému“
  - Technologické inovace pohledem práva: virtuální čekárna, systém rezervace léčiv
  - Výhledy systému zdravotnictví po 2021: potřebné změny nebo trvající krize?

Kompenzační zákon

„COVID-19 je snad první epidemie v dějinách lidstva, při které poklesla spotřeba nemocniční péče tak, že je nemocnicím nutno uhradit ztráty zvláštním zákonem.“

Řízení státu v epidemii

- Režim ZOVZ pro epidemie
  - Výslovné pravomoci MZ (např. vyčlenit lůžka)
  - „Zbytkové“ ustanovení (validita?)
- Režim nouzového stavu
  - ÚZ o bezpečnosti ČR, Krizový zákon
  - Možnost ukládat pracovní povinnost a mnohá další omezení, vč. suspendování některých zákl.práv
  - Náhrada škody §36 KriZ (věcná škoda vč. ušlého zisku)
- Soudní přezkum „překlopení“ z KriZ do ZOVZ
  - Četné spory před ÚS a před správními soudy
  - Zrušení části opatření MZ, nyní před NSS ČR

Řízení státu v epidemii

- Nový zákon o kompetencích: ST 859
  - Vládní debata o reakci na MSPraha a „dělbu moci“
  - Předloženo do PSP 7.5.2020, od té doby „u ledu“
- Podstatné body: Nová pravomoc MZ/Vlády uložit:
  - příkaz poskytovatelům zdravotních služeb **vyčlenit věcné, technické nebo personální kapacity** ve zdravotnických zařízeních,
  - zákaz nebo omezení návštěv ve zdravotnických zařízeních, zařízeních sociálních služeb nebo ve věznicích,
  - příkaz používat ochranné, mycí, čistící nebo dezinfekční prostředky a další protiepidemická opatření,
  - příkaz poskytovatelům zdravotních služeb nebo poskytovatelům sociálních služeb v týdenním stacionáři, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem poskytnout ministerstvu informace z jejich činnosti za účelem nastavení protiepidemických opatření.
- Mnohé známé, ale neřešené problémy:
  - Dělbba kapacit mezi COVID a non-COVID, „triážní“ debaty (srv. ventilátory)
  - Financování ztráty PZS, kteří budou řešit epidemii, vícenáklady na vybavení atd.
  - Povinnost nastoupit do práce (srv. ZoZS), případně poskytovat péči „mimo obor“
  - Otázka odpovědnosti za škodu

Omezení plánované péče

- § 5 ZoZS Druhy zdravotní péče podle časové naléhavosti jejího poskytnutí jsou
  - a) neodkladná péče, jejímž účelem je
    - zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které
      - bezprostředně ohrožují život nebo by mohly vést k náhlé smrti nebo vážnému ohrožení zdraví,
      - nebo způsobují náhlou nebo intenzivní bolest
      - nebo náhlé změny chování pacienta, který ohrožuje sebe nebo své okolí,
  - d) plánovaná péče, která není zdravotní péčí uvedenou (výše)
- Poskytovat neodkladnou péči byla povinnost PZS (zákaz odmítnutí, odpovědnost)
- U plánované péče povinnost ZP zajistit „časovou a místní“
- Racionalita opatření a náhrada škody dle KriZ a 82/1998 Sb. (např. omezení jen na hrazenou lázeňskou péči)
- Kde žádat? PZS, ZP, MZ, MF? Pojištění odpovědnosti?

Úhrady a kompenzace

- Kdo platí a za co?
  - Vláda, resp. MFČR (státní rozpočet): Nouzový stav a vládní opatření, § 36 KriZ, věcná škoda
  - MZČR (státní rozpočet): Náhrady škody z protiprávních opatření dle ZOVZ, věcná škoda i nemateriální újma
  - Zdravotní pojišťovny (rozpočet v.z.p.): Úhrada za péči, nikoliv kompenzace újem; pouze u smluvních poskytovatelů
- Problém vlivu úhradových mechanismů na ztrátu
  - Kapitace
  - Výkonová platba s omezeními
  - Výkon obchodu (lékový trh – marže)
  - Nemocniční úhrady
- Újma z úhrad vs. újma z tržeb pro samoplátce

Kompenzace: standardní řešení

- Oblast ušlých tržeb od samoplátců i ZP
  - Řeší § 36 KriZ (a lze asi i u opatření MZ)
  - Možno (nutno) uplatnit na MF/MZ
- Oblast úhradových „kompenzací“:
  - „Udržet poskytovatele“ není účel ZP
  - Účelem může být „řádně uhradit péči“ (srv. podceněné výkony v SZV, včetně režie)
  - Účelem může být zajistit časovou a místní dostupnost v budoucnu
- Nástroj úhradových dohod v § 17/5 ZVZP:
  - Vyhláška podle věty čtvrté a páté se použije, **pokud se poskytovatel a zdravotní pojišťovna** za podmínky dodržení zdravotně pojistného plánu zdravotní pojišťovny **nedohodnou o způsobu úhrady, výši úhrady a regulačních omezeních jinak.**

Kompenzace v oblasti odvodů

- ST 875 „o prominutí pojistného na sociální zabezpečení...“
  - Předloženo PSP 25.5.2020
  - Od 1.6.2020 v Senátu
- Vyloučení PZS, § 2 (2)
  - *Nárok na prominutí pojistného nemá (...) b) poskytovatel zdravotních služeb, jehož zdravotní služby jsou aspoň částečně hrazeny z veřejného zdravotního pojištění na základě smlouvy se zdravotní pojišťovnou, pokud má **podle zvláštního právního předpisu nárok na kompenzaci zohledňující náklady a výpadky** v poskytování hrazených služeb vzniklé v důsledku epidemie onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem označovaným jako SARS-COV-2 v roce 2020,*
  - „Než dostat málo v Kompenz.zákoně, lépe nedostat nic“?

Kompenzační novela

- ST 868 „o kompenzaci poskytovatelů hrazených služeb“
  - Předloženo PSP 19.5.2020
  - Aktuálně ve VZ PSP (pozastaveno, konkretizace vyhlášky)
- Situace
  - Pokles produkce u poskytovatelů o 30-50%, ale i limitně 100% (podle segmentu – mohlo být neutrálně i kladně)
  - Navýšení plateb za státního pojištěnce, ale větší ztráta na odvodech (odhad desetimiliardy, zpět pod 300mld.)
  - Různé „non-COVID“ kompenzace a investice (státní nemocnice)
- Mechanismus
  - Vydání nové „úhradové vyhlášky 2020“
  - Výluka ze zdravotně pojistného plánu
  - Libovůle ministra při rozdělení neznámého množství peněz – něco stále půjde přes §17/5? Co při neschválení
  - NB: Volby správních a dozorčích rad – ČPZP už 2020; funkční období ředitele VZP; dopad politiky a krajských voleb

Kompenzační novela

- Problémy kompenzací:
  - Jak (a proč) kompenzovat u PL, PLDD (kapitace)?
  - Jak kompenzovat náklady na admin a ochranné pomůcky (zda vůbec)
  - Jak zohlednit mzdové náklady a příplatky (včetně rovnosti vůči ne-zaměstnaným)
  - Co s nesmluvními nebo „polosmluvními“ PZS?
  - Co v lékařské péči (DOP u hrazených i nehrazených, SiV jako „ne-výkon“)

Lékový trh - legislativa

- Sněmovní tisk 581 – emergentní systém
  - PSP předloženo v září 2019
  - Výbor: Projednání přerušeno do 15. září 2020
  - Významné výtky Evropské komise
  - Účinnost nikoliv dříve než 3Q 2021 (pokud vůbec)
  - Do té doby právní stav „Lex Pawlas“
- Návrh novely ZVZP
  - Léky pro vzácná onemocnění, úprava procesů
  - Dosud ani nepředloženo do PSP
  - Účinnost do voleb méně pravděpodobná

Lékový trh - opatření

- Regulace paralelního obchodu
  - Širší diskuse nad omezením pohybu zboží v EU (ochranné pomůcky)
  - Omezení obchodu Plaquenil
  - Víceero OOP dle §77c (zařazení nezastupitelného na seznam sledovaných) – dopad na definici trhu, na referenční skupiny, na dostupnost?
- Významné revize cen a úhrad
- Problematika „národního e-receptu“ a rezervace léčiv
- Otázka distančního výdeje Rx léčiv (zvláště atraktivní v kontextu centrových „ZULP“)

Telemedicína, inovace a úhrada

- COVID přispěl k zájmu o telekonzultace
  - Jde o službu potenciálně *lege artis* (test v ZoZS), může jít o „léčebnou“ i konzultační službu
  - Jde o službu potenciálně hrazenou z v.z.p. (§13), přičemž absence kódu v SZV není na překážku
  - Platí všechna pravidla pro PZS, vedení ZD, návaznost
- Telemedicína s třetí stranou („virtuální čekárna“ a další řešení)
  - Problém regulované profese – musí provozovat PZS
  - Problém správy dat a plnění povinností PZS (hlášení)
  - Vztah lékař-pacient a právní odpovědnost za chybu

Výhledy

- Soudní sféra
  - Pl. ÚS 33/16: soudní přezkum NZIS z hlediska GDPR, potenciální dopad na činnost ÚZIS a DRG Restart
  - Pl. ÚS 49/19: soudní přezkum úhradových a lékových regulací
  - Oba spory mohou být rozhodnuty již ve 2020
  - Legisvakační doba, ale významný dopad na soudní výklad i na smluvní praxi (vč.místy protichůdných procesních tvrzení vlády, MZ a dalších aktérů)
- Očekávané oblasti sporů
  - Přeshraniční péče – problém „ceny“ k refundaci (běžící spory a causa Rumburk – Sebnitz)
  - Otázka soustavy poskytovatelů, dotací, soutěže (zejm. státní)
  - Zdravotnické prostředky na poukaz mimo novelu ZVZP
  - Léky a zdravotnické prostředky v nemocničním použití (§15/5)
  - Hranice ochoty platit (v kontextu reálných nákladů na COVID)

Děkuji za pozornost

ondrej.dostal@zdravopravo.cz

